

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Klinikinė neurologija 9 kreditai (240 val.)	Medicina (B 06)	Medicinos	Neurologijos ir neurochirurgijos klinika
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	1 kreditas (27 val.)	Individualus darbas	8 kreditai (213 val.)

Dalyko anotacija:

Dalyko tikslas: suteikti doktorantui teorines žinias apie šiuolaikinę klinikinės neurologijos problematiką, svarbiausių neurologinių ligų ir sindromų etiopatogenezę, diagnostiką, diferencinę diagnostiką, tyrimo metodus, gydymą ir profilaktiką.

Tematika:

Smegenų raidos anomalijos. Dorsalinės indukcijos sutrikimai, disrafizmas. Ventralinės indukcijos sutrikimai. Smegenų žievės raidos sutrikimai: generalizuotos ir vienusis malformacijos. Neurokutaninės ligos ir sindromai (fakomatozės): I ir II tipo neurofibromatozė. Tuberozinė sklerozė. Ataksija-telangiectazija. Hidrocefalija. Siringomielija. Vaikų raidos sutrikimai: cerebrinis paralyžius.

Galvos smegenų kraujotakos sutrikimai. Galvos smegenų kraujotakos autoreguliacija. Galvos smegenų pažeidimo sindromai. Išeminių galvos smegenų kraujotakos sutrikimų epidemiologija, klasifikacija, etiologija.. Praeinantis smegenų išemijos priepuolis. Reversinis išeminis neurologinis deficitas. Smegenų infarktas. Lakūniniai infarktai. Emboliniai infarktai. Binswangerio liga. Poraktikaulinio nuvogimo sindromas. Ekstrakranijinių ir intrakranijinių smegenų arterijų disekacijos. Moyamoya sindromas. Vaskulitai. Cerebrinių venų ir veninių ančių trombozė. Hemoraginių galvos smegenų kraujotakos sutrikimų epidemiologija, klasifikacija, etiologija. Intracerebrinės kraujosruvos. Subarachnoidinė kraujosruva. Ūminė hipertenzinė encefalopatija. Subdurinė ir epidurinė kraujosruva. Nugaros smegenų kraujotakos sutrikimai: priežastys. Lėtinė smegenų išemija. Kraujagyslinė demencija. CADASIL. Cerebrinė amiloidinė angiopatija. Arterioveninės malformacijos. Intracerebrinės aneurizmos. Kraujagyslių ultragarsinių tyrimų indikacijos ir reikšmė diagnozuojant galvos smegenų kraujotakos sutrikimus. Cerebrinė angiografija. Neurovizualiniai tyrimai: kompiuterinė tomografija, magnetinio rezonanso tomografija. Chirurginis galvos smegenų kraujotakos sutrikimų gydymas.

Galvos skausmai. Bendroji galvos skausmų diagnostika. Migrena. Įtampos tipo galvos skausmai. Klasterinis galvos skausmas. Lėtinė paroksizminė hemikranija. Galvos skausmas susijęs su intrakranijinio spaudimo pokyčiais. Potrauminis galvos skausmas.

Motorinio neurono ligų klasifikacija. Motorinio neurono ligos su amiotrofija ir spastinė paraplegija be amiotrofijos. Šoninė amiotrofinė sklerozė: paveldimos ir sporadinės formos. Bulbarinės, cervikotorakalinės ir lumbosakralinės formų klinika. Šoninės amiotrofinės sklerozės diagnostiniai kriterijai, gydymas ir prognozė. Progresuojanti spinalinė raumenų atrofija. Progresuojantis bulbarinis paralyžius.

Pirminė šoninė (lateralinė) sklerozė. Paveldima spastinė paraplegija (Strumpel-Lorrain liga). Paveldimos spinalinės raumenų atrofijos. Werdnig-Hoffmann liga I ir II tipo. Kugelberg-Welander liga (lėtinė III tipo paveldima spinalinė raumenų atrofija). Distalinė paveldima spinalinė raumenų atrofija. Menties-šėivinė paveldima spinalinė raumenų atrofija. Su X chromosoma susijusi spinalinė ir bulbarinė raumenų atrofija (Kennedy liga). Parkinsono liga: epidemiologija, etiologija, patogenezės teorijos, patofiziologiniai pokyčiai, klinikinės ligos formos ir diagnostika, diferencinė diagnostika, medikamentinis ir chirurginis gydymas. Motorinės fliktuacijos ir diskinezijos. Progresuojantis supranuklearinis paralyžius (Steele-Richardson-Olszewski sindromas). Kortikobazinė ganglioninė degeneracija. Multisisteminė atrofija (strionigralinė degeneracija, olivopontocerebelinė atrofija, Shy-Drager sindromas), jos diagnostika ir gydymas. Huntingtono chorėja. Wilsono liga (hepatolentikulinė degeneracija).

Degeneracinės smegenėlių ligos. Paveldėtos ir įgytos ataksijos; jų klinikinė charakteristika ir klinikinės formos. Nugarinės smegenėlių (spinocerebelinės ataksijos). Friedreicho šeiminė ataksija. Žievinės smegenėlių ataksijos. Tikroji šeiminė olivocerebelinė atrofija (Holmes tipo). Vėlyvoji smegenėlių atrofija (Marie-Foix-Alajouanine). Komplikuotos smegenėlių ataksijos.

Alzheimerio liga: epidemiologija, etiologija, patogenezė, patologija, klinikinės formos ir stadijos, eiga, diferencinė diagnostika, gydymas. Alzheimerio ligos NINCDS-ADRDA diagnostiniai kriterijai. Creutzfeldt-Jakob liga, užsikrėtimo būdai, klinika, diagnostika, gydymas. Gerstmann-Straussler-Scheinker liga. Fatali šeiminė insomnija galvijųspongiforminė encefalopatija ir Creutzfeldt-Jakob ligos naujasis variantas.

Demielinizuojančios nervų sistemos ligos; jų klasifikacija, klinikinė ir patologoanatominė charakteristika. Išsėtinė sklerozė, etiologija, patologija, klinikinės formos, diferencinė diagnostika, gydymas. Ūminis išsėtinis encefalomyelitas. Centrinė tilto mielinolizė. Devico liga (optinis neuromielitas). Balo koncentrinė sklerozė. Schilderio liga (difuzinė sklerozė). Marchiafava-Bignami liga (*corpus callosum* demielinizacija). Ūminis idiopatinis demielinizuojantis uždegiminis mielitas.

Epilepsija: etiologija, patogenezė, klinika, diagnostika, gydymas. Epilepsijos ir epilepsinių sindromų klasifikacija. Febriliai traukuliai. Epilepsinė būklė. Elektroencefalografijos (EEG) reikšmė epilepsijos diagnostikoje.

Autonominė (vegetacinė) nervų sistema. Jos struktūra ir pažeidimo sindromai. Pandisautonomija. Sinkopės. Ortostatinė hipotenzija. Multisisteminė atrofija Akių ir vyzdžių autonominės inervacijos sutrikimai: Argyl-Robertson sindromas, Adie sindromas, Hornerio sindromas. Dubens organų inervacija ir pažeidimo sindromai. Centrinės ir periferinės kilmės šlapinimosi sutrikimai.

Periferinės nervų sistemos ligų klasifikacija ir bendroji diagnostika. Galvinių nervų neuropatijos. Motorinės galvinių nervų ligos. Veidinio nervo neuropatija (Bello paralyžius), jos klinika, diagnostika, gydymas, ypatumai. Hemifacialinis spazmas. Veidinis paraspazmas. Moebiuso sindromas. Autonominės (vegetacinės) galvinių nervų ligos. Sluderio sindromas, krumplyninė gangliopatija. Progresuojanti veido hemiatrofija (Parry-Romberg sindromas). Mellkerson-Rosenthal liga. Centrinė ir periferinė galvinių nervų neuralgija. Sensorinės galvinių nervų ligos. Trišakio nervo ir jo atskirų šakų neuralgijos. Autonominių trišakio nervo šalių neuralgija. Glosfaringinė neuralgija. Vertebroginiai periferinės nervų sistemos pažeidimai. Stuburo judesio segmentas. Vertebraliniai ir ekstravertebraliniai sindromai. Pakaušinė neuralgija. Vertebroginės radikulopatijos. Vertebroginės mielopatijos. Pleksopatijos. Torakalinės angos (*thoracic outlet*) sindromas. Neuralginė amiotrofija (Parsonage-Turner sindromas). Vertebroginė periferinės nervų sistemos pažeidimų gydymas: medikamentinis, kineziterapinis, fizioterapinis, chirurginis. Kompresinės neuropatijos (tuneliniai sindromai). Parestezinė neuralgija

(*n. cutaneus femoris lateralis* sindromas). Polineuropatijos, bendroji jų diagnostika. Uždegiminės polineuropatijos (ūminė uždegiminė (Guillain-Barre) ir lėtinė uždegiminė demielinizuojanti poliradikuloneuropatija). Metabolinės, toksinės, infekcinės polineuropatijos. Paveldimos neuropatijos (Charcot-Marie-Tooth I ir II tipo, Dejerine-Sottas). Paraneoplastiniai, diabetiniai, toksiniai ir metaboliniai periferinės nervų sistemos pažeidimai. Popoliomielitinis sindromas (progresuojanti popoliomielitinė raumenų atrofija).

Miastenija ir miasteniniai sindromai: klinikinės formos, diagnostikos metodai, gydymo priemonės ir taktika, indikacijos chirurginiam gydymui. Miastenija ir nėštumas Lambert-Eaton sindromas. Miotonijos: įgimta (Thomseno) ir distrofinė (Steinerto). Įgimta paramiotonija (Eulenbergo). Vaikų, paauglių ir suaugusiųjų spinalinė amiotrofija (Werdnig-Hoffmann, Kugelberg-Wellander). Progresuojančios raumenų distrofijos (Duchenne, Becker, Emery-Dreifuss, Landouzy-Dejerine). Įgimtos, metabolinės ir uždegiminės miopatijos. Miopatijų klinikinės formos, diferencinė diagnostika ir gydymas. Periodiniai paralyžiai: hipokaleminis, hiperkaleminis, normokaleminis. Elektroneuro-miografijos (ENMG) reikšmė periferinės nervų sistemos ir raumenų ligų diagnostikoje.

Rekomenduojama literatūra:

1. Textbook of clinical neurology / ed. C.G.Goetz. – Philadelphia: W.B. Saunders, 2007.
2. Klinikinė neurologija. Red. V. Budrys. Antrasis pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: UAB "Vaistų žinios", 2009.
3. Brain's diseases of the nervous system / ed. M.Donaghy. 12th revised ed. – Oxford; New York: Oxford University Press, 2009.
4. Urgentinė neurologija. Red. V.Budrys. Vilnius:Vaistų žinios, 2011.
5. A.Ropper, M.Samuels, J.Klein. Adams and Victor's Principles of Neurology. McGraw-Hill. 10th ed., 2014.
6. Bradley's Neurology in Clinical Practice / ed. W.G.Bradley et al. – 7th ed. – Elsevier, 2015.
7. Jankovic J., Tolosa E. Parkinson's disease and movement disorders. 6th ed. Wolters Kluwer, 2015.
8. Merritt's Neurology / ed. E.D.Louis, S.A.Mayer, L.P.Rowland. – 13th ed. – LWW, 2015.
9. Neurology: A Queen Square textbook / eds. C.Clark, R.Howard, M.Rossor, S.Shorvon. 2nd ed. - Blackwell Publishing Ltd., 2016.
- 10.Grotta JC, Albers GW, Broderick JP, Kasner SE, Lo EH, Mendelow AD, Sacco RL, Wong L. Stroke: pathophysiology, diagnosis, and management. 6th ed. Elsevier, 2016.

Konsultuojantys dėstytojai:

1. Dalius Jatužis (prof. dr.):

1. Mameniskiene R, **Jatuzis D**, Kaubrys G, Budrys V. The decay of memory between delayed and long-term recall in patients with temporal lobe epilepsy. *Epilepsy & Behavior* 2006;8(1):278-88.
2. Sandset EC, Bath PM, Boysen G, **Jatuzis D**, et al. The angiotensin-receptor blocker candesartan for treatment of acute stroke (SCAST): a randomised, placebo-controlled, double-blind trial. *Lancet* 2011;377(9767):741-50.
3. Ryliškienė K, Misonis N, Tumlovskaja A, Parastajeva J, Liveikienė A, **Jatužis D**. Pažinimo ir motorinių funkcijų įvertinimas prieš ir po miego arterijos stentavimo dėl sunkaus laipsnio stenozės. *Neurologijos seminarai* 2013;17(55):52-60.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Kaladytė Lokominienė R, Budrys V, Jatužis D. Ankstyva Parkinsono liga be demencijos sergančių asmenų dėmesys remiantis kompiuterizuoto pasirinkimo reakcijos laiko testo rezultatais. Gerontologija / Lietuvos gerontologų ir geriatrų draugija 2013;14(4):205-17. 5. Kõrv J, Vibo R, Kadlecová P, Kobayashi A, Czlonkowska A, Brozman M, Svigelj V, Csiba L, Fekete K, Demarin V, Vilionskis A, Jatuzis D, Krespi Y, Ahmed N, Mikulík R; for the Safe Implementation of Treatments in Stroke – East (SITS-EAST) Registry Investigators. Benefit of thrombolysis for stroke is maintained around the clock: results from the SITS-EAST Registry. Eur J Neurol 2014;21(1):112-17. 6. Karlinski M, Kobayashi A, Czlonkowska A, Mikulik R, Vaclavik D, Brozman M, Svigelj V, Csiba L, Fekete K, Kõrv J, Demarin V, Vilionskis A, Jatuzis D, Krespi Y, Ahmed N, Wahlgren N; Safe Implementation of Treatments in Stroke–Eastern Europe (SITS-EAST) Investigators. Role of preexisting disability in patients treated with intravenous thrombolysis for ischemic stroke. Stroke 2014;45(3):770-5. 7. Laucevičius A, Rinkūnienė, Skujaitė A, Petrulionienė Ž, Puronaitė R, Dženkevičiūtė V, Kasiulevičius V, Jatužis D, Ryliškytė L, Šlapikas R. Prevalence of cardiovascular risk factors in Lithuanian middle-aged subjects participating in the primary prevention program, analysis of the period 2009-2012. Blood Press 2015;24(1):41-7.
<p>2. <u>Gintaras Kaubrys (prof. dr.):</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mameniskiė R, Jatuzis D, Kaubrys G, Budrys V. The decay of memory between delayed and long-term recall in patients with temporal lobe epilepsy. Epilepsy Behav 2006;8(1):278-88. 2. Vaitkevičius A, Kaubrys G, Audronytė E. Distinctive effect of donepezil treatment on P300 and N200 subcomponents of auditory event-related evoked potentials in Alzheimer disease patients. Med Sci Monit 2015; 21:1920-7. 3. Rotomskis A, Margevičiūtė R, Germanavičius A, Kaubrys G, Budrys V, Bagdonas A. Differential diagnosis of depression and Alzheimer's disease with the Addenbrooke's Cognitive Examination-Revised (ACE-R). BMC Neurol 2015;15:57. 4. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Selective ability of some CANTAB battery test measures to detect cognitive response to a single dose of donepezil in Alzheimer disease. Med Sci Monit 2015;21:2572-82. 5. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Cognitive results of CANTAB tests and their change due to the first dose of donepezil may predict treatment efficacy in Alzheimer disease. Med Sci Monit 2015;21:3887-99. 6. Giedraitienė N, Kizlaitienė R, Kaubrys G. The BICAMS battery for assessment of Lithuanian-speaking multiple sclerosis patients: relationship with age, education, disease disability, and duration. Med Sci Monit 2015;21:3853-9. 7. Kuzmickienė J, Kaubrys G. Specific features of executive dysfunction in Alzheimer-type mild dementia based on Computerized Cambridge Neuropsychological Test Automated Battery (CANTAB) test results. Med Sci Monit 2016;22:3605-13.
<p>3. <u>Rūta Kaladytė Lokominienė (dr.):</u></p>	<p>Kaladytė Lokominienė R., Vajauskas D., Sakalauskaitė E. Ioflupane I-123 radionuklidinės kompiuterinės tomografijos vaizdinimo taikymo galimybės ekstrapiramidinių sutrikimų ir demencijų diferencinėje diagnostikoje. Neurologijos seminarai 2011;15(50):253-60.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaladytė Lokominienė R., Budrys V., Audronytė E. Miego sutrikimai Parkinsono ligos metu. Neurologijos seminarai 2012;16(54):311-8. 2. Kaladytė Lokominiene R., Budrys V., Audronyte E. Fatigue in Parkinson's disease. European Journal of Neurology 2012;19(Suppl.1): 458–807. 3. Kaladytė Lokominienė R., Budrys V., Jatužis D. Ankstyva Parkinsono liga be demencijos sergančių asmenų dėmesys remiantis kompiuterizuoto pasirinkimo reakcijos laiko testo rezultatais. Gerontologija 2013;14(4): 197-208. 4. Griškevičius J., Žižienė J., Daunoravičienė K., Lukšys D., Budrys V., Kaladytė-Lokominienė R., Jatužis D., Aubin P.M. Biomechanical markers for Parkinson's Disease and essential tremor discrimination. Advances in sports engineering and technology, CRC Press Taylor & Francis Group, 2015,p.487-1. 5. Kaladytė Lokominiene R., Budrys V. The relationship between results of computerised cognitive testing and medications in early-stage Parkinson's disease. European Journal of Neurology 2015;22(Suppl.1):746.
<p>4. <u>Kristina Ryliškienė (dr.):</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ryliškienė K., Jatužis D., Zakarkaitė D. Migrena ir insultas. Neurologijos seminarai 2007;11(31):11-9. 2. Ryliškienė K., Jatužis D. Lietuviška Migrenos įtakos veiklai klausimyno versija ir jos patikimumo bei pagrįstumo įvertinimas. Neurologijos seminarai 2008;12(36):82–7. 3. Ryliškienė K., Zakarkaitė D., Jatužis D. Šuntinės srovės ir jų ryšys su klinikiniais, antropometriniais ir demografiniais rodikliais migrena sergantiems ligoniams. Neurologijos seminarai 2008;12(37):138-44. 4. Šeimos medicina. Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas, Nacionalinis medicinos mokymų centras, Vilnius. 2009. ISBN: 978-609-95079-0-3 (skyrius „Galvos skausmas“). 5. Urgentinė neurologija. Red. V. Budrys. UAB "Vaistų žinios", Vilnius. 2011. ISBN: 978-9955-884-45-3 (skyrius „Ūminis galvos skausmas“). 6. Ulozienė I., Ryliškienė K., Boveinis D., Stankūnienė J. Vestibulinė migrena. Neurologijos seminarai 2014;18(59):5-9. 7. Galvos svaigimo diagnostika ir gydymas: mokomoji knyga. D.Jatužis, E.Lesinskas, A.Paškonienė, K.Ryliškienė, I.Ulozienė, A.Vaitkus. UAB „Medicinos spaudos namai“, 2015. – 68 p.: iliustr. - ISBN: 978-609-8113-03-7.

Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos krypties mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. dr. (HP) Algirdas Utkus: